

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การใช้ศรรกะในวิธีสอนของพระโพธิญาณเถระ (ชา สุภทฺโท)” มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าพระโพธิญาณเถระใช้ศรรกะอย่างไรในวิธีสอนธรรม รูปแบบวิธีสอนของท่านที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ ได้แก่ วิธีสอนแบบเทศนาหรือบรรยาย วิธีสอนแบบสนทนาหรือตอบปัญหา วิธีสอนแบบให้ฝึกปฏิบัติหรือทำเป็นแบบอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า พระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์กับสังคมไทยทุกระดับ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขต่างๆ พระโพธิญาณเถระเป็นผู้ที่พัฒนาคณะสงฆ์ให้พระพุทฺธศาสนาสงเคราะห์ความมั่นคงในสิ่งที่สืบทอดจึงนำหลักการนั้นมาสั่งสอนให้เกิดคุณค่าคือชีวิตและสังคมในวงกว้าง

วิธีการสั่งสอนคนให้เข้าถึงหลักพุทธธรรม พระโพธิญาณเถระใช้ศรรกะ 3 อย่างได้แก่ ศรรกะอุปนัย ศรรกะนิรนัย และศรรกะพหุ ซึ่งทั้งศรรกะอุปนัยและศรรกะนิรนัยเป็นวิธีการชักจูงคนเข้าใจหลักธรรมด้วยเหตุผล ส่วนศรรกะพหุเป็นกระบวนการทางศรรกะที่อยู่เกินขอบเขตของเหตุผล เป็นวิธีที่นำคนเข้าถึงหลักธรรมจริงสูงสุดในพระพุทธศาสนาตามกระบวนการพัฒนาปัญญา

การเลือกใช้ศรรกะที่เหมาะสมกับวิธีสอนแต่ละลักษณะสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายแห่งการสอน คือ วิธีสอนแบบเทศนาหรือบรรยายท่านใช้เหตุผลตามรูปแบบศรรกะนิรนัยเป็นส่วนมาก วิธีสอนแบบสนทนาหรือตอบปัญหาท่านมักใช้เหตุผลตามรูปแบบอุปนัย ทั้งสองวิธีมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ศิษย์รมนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและเกิดคุณค่าเชิงเหตุผลอย่างถ่องแท้ ส่วนวิธีสอนแบบให้ฝึกปฏิบัติและทำเป็นแบบอย่างท่านใช้ศรรกะพหุซึ่งเป็นวิธีการที่อยู่เหนือกระบวนการแห่งเหตุผลเป็นกระบวนการการพัฒนาความรู้ของมนุษย์ในทางพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดปัญญาที่ละเอียดลึกซึ้งบรรลุถึงสภาวะความจริงสูงสุด

ABSTRACT

TE 141586

The thesis entitled 'The used of Logic in the teaching Method of Phra Bhodhinanathera (Cha Subhaddo)' is aimed at study of how the Logic was used in Dhamma Teaching Method of Phra Bhodhinanathera. Three forms of his teaching method are to be studied analytically here, they are form of preaching or lecture, form of discussion or question and answer form of practice. The result of study is that Buddhism was followed by almost of Thais. Thai Buddhism, however, has changed sometime depend on the then-conditions. Phra Bhodhinanathera is the monk who has studied and practised the teachings of Buddha. Having confided in the result of what he found, he come to teach, resulting in great benefit to society at large.

In order to have the people comprehended the Dhamma, three kinds of logic are to be used, i.e., deductive logic inductive logic and Buddhist logic. Both of deductive and inductive logic are used to let the people having comprehended the Dhamma by reasoning. Buddhist logic, however, is beyond the sphere of reasoning. By this kind of logic, one can get into the truth through the way of realization with wisdom.

The relationship between logic and the teaching methods is as following, In the form of preaching or lecture deductive logic is most used. In the form of discussion or question and answer, he prefer inductive logic. Both method are to encourage the people to cultivate the moral living and to have a systematic thought. By the way of practice form and of using Buddhist logic, which is beyond all kinds of reasoning, he aims at upgrading one's mind into the highest goal, i.e. to realize the supreme truth.